

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH
HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI
CONARÀ AL MEHOR VHS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 cèntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 cèntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Estranger, 5

ECONOMÍA Y BONA ADMINISTRACIO

—¡Padrí, ja s' ha fet la compra!
—Ja ho sé, no us alborotéu

per xó us porto aquest xampany,
perque vull que ho celebriu.

DOS COMPASSOS D' ESPERA

Las tres planas y mitja que dedica 'L Diluvi del diumenje á la qüestió per nosaltres suscitada, 'ns obligan á coordinar unas pocas ratllas, ans de prosseguir la comensada tasca que portarém á terme, obehint á un propòsit inquebrantable. Los lectors de L' Esquella que hajan passat la vista pel Diluvi ja haurán notat que ni un sol dato, ni un sol fet, ni una sola xifra del nostre article han sigut contradits, ni impugnats. Quedan, donchs, en peu ab tota la seva significació.

A dos plomas distintas se deuen las elocubracions del Diluvi del diumenje. Obra la marxa 'l tremendo polemista de Blanes, terror mes que dels seus adversaris, dels seus lectors, obligats á mastegar aquella prosa agrumollada, estantíssima, pastada ab xerigot de insensatés. Comensa dihent qu' estem correguts y escarmentats; ¡borrango! pretén que lo de La Salvadora es un tic nostre ¡pobret! ¡Cóm si nosaltres patissem la seva malaltia!) y després de repartir á dojo las acostumadas patents d' estupidés y de burro (no hi pot fer mes: es la seva eterna mania) se 'n vá del disparador posantse á argumentar com un verdader pensionista del Dr. Giné y Partegás, desde 'l moment que suposa qu' encare hauriam d' estar reconeguts á La Salvadora may siga sino pels abundants recursos que 'ns ha suministrat contra ells, contra 'ls del Diluvi. ¡No arriba fins al extrém de dir que La Salvadora es la nostra madre nutricia, es á dir la nostra dida literaria!... La mare del Diluvi dida nostra!... ¡Germans de llet de... Ja te sort el tremendo polemista de Blanes, que qui 's troba en sas deplorables condicions mentals, está impossibilitat de ofendre'ns.

Lo tremendo polemista avuy no es mes ni menos que un cas patològich. En sas alucinacions somia veure'ns fins tancats á la pressó repassant la historia de La Salvadora, per haverla mal llegida.... Tal vegada un altre dia somiará del mateix modo veure'ns conduhits al pal, en companyia de algun confrare de la Sanch, redactor del Diluvi, vestit de cucurulla. ¡Seria tan graciós lo cas! ¡Los homes culpables de haver causat las desgracias de La Salvadora acompanyant al patibul, pero ab la cara tapada, al escriptor que ha comés lo crim inaudit de relatarlas!

Semblants fantasias sols poden engendrarse en un cervell desequilibrat. Créguins lo terrible polemista: si encare hi es á temps, deixis d' escriure, d' excitar-se, de tenir que fer la trista rialleta del conill quan li parlan de La Salvadora; fassis donar una mirada; proveheixi ab tota urgencia á la seva curació, ó temém que molt avants de qu' ell tingui 'l gust de veure'ns detras de una reixa de presó, tinguem nosaltres el disgust de veure'l á n' ell detras de una reixa de manicomi.

*
*
*

La segona elocubració del Diluvi té la forma de una carta suscrita per un L. T., que diu que no dona 'l nom, per haver intervingut, ab carácter oficial, en algunas liquidacions de societats de Barcelona. No sé fins á quin punt aquesta circumstancia ha de privarlo d' ensenyar la cara. ¿Per ventura, al practicar las suposadas liquidacions, van exigirli 'l secret? Donchs en aquest cas fa mal de parlar poch ni molt fins ab la cara tapada. Certs debers, cas d' existir, ó s' compleixen estrictament ó deixan de complir-se en tot. O 's calla, ó 's diu: aquí estich jo per lo que convingui.

Però no sé fins á quin punt aquest nou paladí de la máscara de hierro pot haver engatussat ni als mes créduls lectors del Diluvi. Un ser que no está lligat per cap vincle ni ab nosaltres ni ab lo nostre adversari, y que voluntariament y ab tant misteri 's presenta á terciar en una qüestió agena, no 's pot negar que te molt de sobrenatural. Per lo tant, jo fins sospito que darrera de las inicials L. T. s' hi amaga, no un home, sino un esperit invisible, un ángel. L' ángel protector dels homes de la Salvadora y del Diluvi, procedent tal volta del camaril de Montserrat, de ahont haurá baixat, sens dupte, ab la idea generosa de defensar al pobre Sr. Lasarte, en pago de la seva acendrada devoció.

Però hem de confessar, després de llegir lo seu alegat, que 'ls gatuperis de La Salvadora no tenen defensa, quan fins els ángels al intentar-la, s' hi estrellan.

Perque ¿qué diu, al cap de vall, l' ángel montserratí? ¿Rebat, impugna, contradiu, destrueix algun dato de LA ESQUELLA? Ni intentarho. Se contenta sols ab alló tan socorregut: en todas partes cuecen habas, y al efecte enume-

ra un sens fi de societats de Barcelona, quebradas las unas, las otras subsistents encare, suposant que totas ellas, totas enterament, han apelat als mateixos medis que 'ls homes de La Salvadora, simulant ganancias y repartint dividendos ficticis. Pretén ademés que 'ls accionistas enganyats no tenen cap dret á queixarse. «Porque en estos casos pasa algo parecido á lo que ocurre todos los días con los timadores por el sistema de los cartuchos. Mientras el forastero cree que puede cambiar honradamente una papeleta de plata por un paquete de oro, todo va bien; pero cuando se encuentra que en vez de oro le han entregado un cartucho de perdigones, entonces se presenta como víctima, y acude á la prensa y á los tribunales pidiendo un escarmiento.»

Aixís refila l' ángel de Montserrat. Prenguin nota de aquesta delicada comparació 'ls accionistas de La Salvadora, y procurin no passarla per alt las moltas societats directament aludidas en la carta, per si creuen convenient demanar comptes á un ángel tan curro y de tanta barra.

No es del compte nostre defensar á las societats aludidas: ellas sabrán si ha de serlos honrós y convenient figurar al costat de La Salvadora. Consultant los datos alegats per nosaltres y no contradits per ningú, ellas veurán si ab La Salvadora poden ser comparadas en tot y per tot.

Nosaltres ho duptém; pero si entre ellas n' hi hagués alguna per l' istil de La Salvadora, no per aixó l' atacariam. ¿Y no saben per qué? Perque 'ls homes procedents de otras societats quebradas, reventadas y reventadoras, desde que cau sobre d' ells el pes de la desgracia y 'l descrédit, callan, s' escorran, s' eclipsan, procuran passar inadvertits, mentres que 'ls homes de La Salvadora posan cátedra de moral desde un períodich, y peroran, eridan, gesticulan, embesteixen, atacan, escandalisan y pretenea donar lliçons á tot-hom... es á dir, fan tot lo contrari de lo que deurian.

Precisament aquesta es la nostra tèsis en la present qüestió. La Salvadora per si sola ¿qué 'ns importaria? Passar de La Salvadora del 57 al Diluvi de 1894, anotant tots los punts d' enllás establerts per fets incontrovertibles aquí está 'l nostre punt de vista.

¿Ho té entés l' angelet de Montserrat? Donchs ja pot tornar-se'n al camaril, y un' altra vegada aprofiti mes bé la tinta.

P. DEL O.

LA SALVADORA

Historia de una societat de crédito (*)

II

Pera pintar al natural tots los horrors consegüents á la catástrofe de La Salvadora, á més de la forsa descriptiva de un Zola, necessitariam tela no per un breu article de períodich, sino per un abultat volúm. No 's tracta de un quadro, sino de un museo. Aixís com lo que portém narrat fins ara té la ventatja de la unitat de lloch, y apareix concentrat á la vista del lector, los naufragis de tantas y tantas familias, no consenten concentració, formant cada una d' ellas una tragedia aislada.

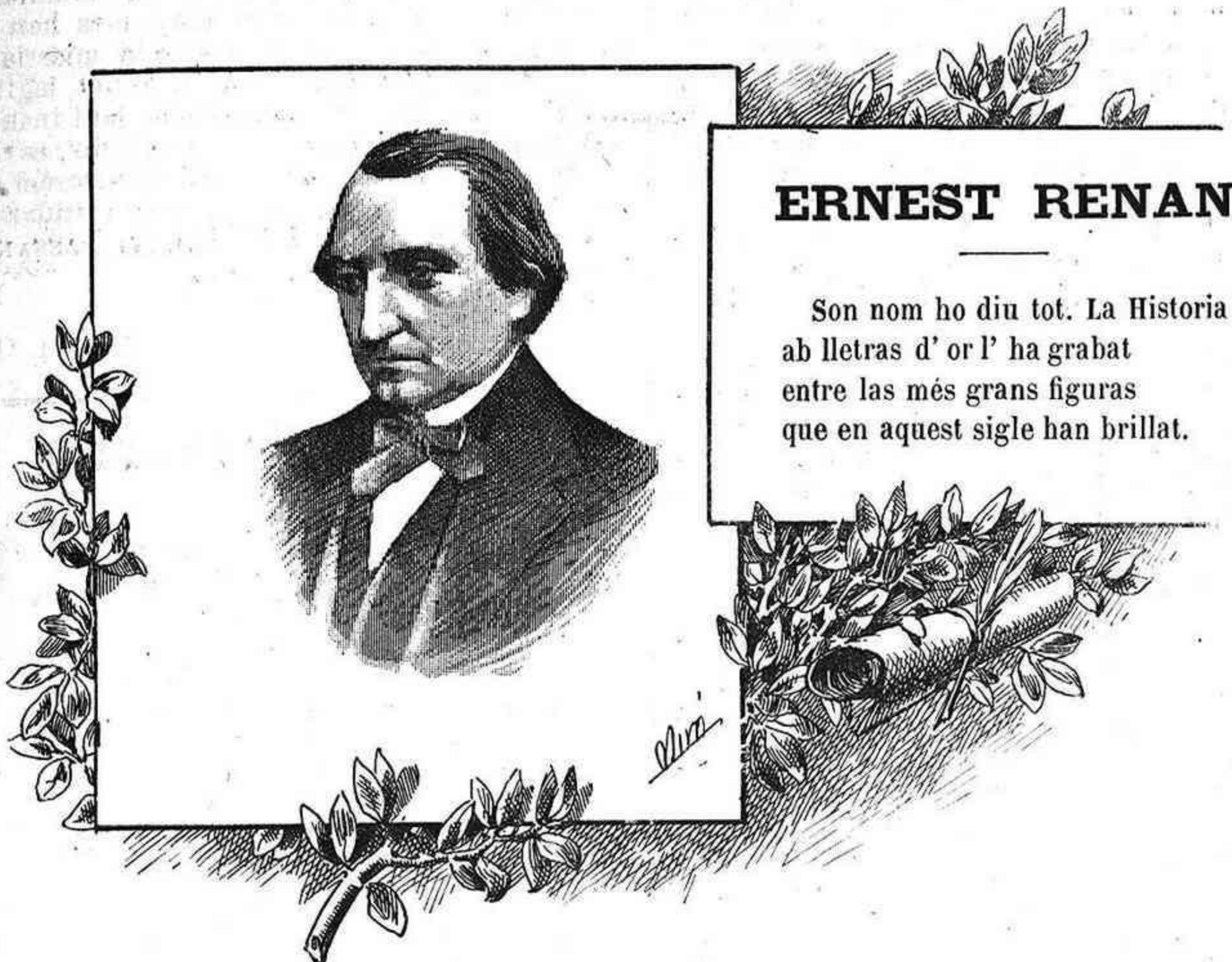
S' ha de tenir en compte que La Salvadora difereix essencialment de moltas otras societats que han fet la ruina dels seus accionistas. Los accionistas de aqueixas, regularment, perden sols los interessos que han compromés en una empresa dada: tant de posat, tant de perdut, y en paus. Però 'ls de La Salvadora, en cambi, havían de perdre no sols las sumas apromptadas en concepte de dividendos passius, sino molts d' ells, tota la seva fortuna, fins á cubrir los gatuperis de las Juntas directivas, y fins á pagar las costas dels infinits judicis á que doná lloch aquell tremendo desgabell.

Pera compendre la situació dels accionistas es

(*) Una errada de caixa, que haurá subsanat lo bon criteri del lector, va passar en l' anterior número. En la plana 452, hont diu: «desde 1858 á 1875», deu dir: «desde 1858 á 1865.»

CAPS DE BROT

ERNEST RENAN

Son nom ho diu tot. La Historia ab lletres d' or l' ha grabat entre las més grans figuras que en aquest sigle han brillat.

necessari fixarse be en lo refinament ab qu' estava preparat lo parany. Las accions eran altas: de 250 duros; l' únich dividendo exigít fins al any 65, molt baix: sols de un 10 per cent. Cada acció havia satisfet sols 25 duros: ab aixó n' hi havia prou per entregarse al desenfrenat batibull dels avals y dels préstamos: los 25 duros eran l' encetall per fé 'l capdell. Pero cada acció, que per més seguretad era nominativa, quedava d' evicció pels restants 225 duros, dels disbarats de la Junta. Los 25 duros, en definitiva, no sigueren més que 'l preu del ganivet destinat á escorxar á cada accionista. Ell mateix vá pagarse'l.

***

Quan arribá l' hora de la degollina general, cada acció passá á ser un títul, que posava á qui 'l possehia, inscrit en nom seu, en situació de ser embargat fins á l' última pesseta. Aquell paper, mil voltas malehit, feya l' efecte de un tros de plom per acabar de enfonzar als pobres náufrechs. ¡Quina parodia més sangrenta no podria ferse de aquells títuls sugestius de *La Salvadora*, ab sas escenas de salvament, ab sos actes de abnegació, ab sos lemas caritatius, prometent premis á las accions laudables y socorros de las viudas, fills y pares dels marinos!...

Los accionistas més espavilats, desde 'l primer moment, procuraren salvarse, trasferint aquell paper perillós á personas insolvents. Se veyan cassos com aquest:

—Senyor—deya un pobre home—'m trobo sense feyna: ¿no podria proporcionarme una ocupació?

—De moment no m' es possible—responia l' accionista—lo que si puch fer, es regalarvos un paper que ab lo temps pot valer molt.

Y aprofitava tan bona ocasió per endossarli las accions de *La Salvadora*, trayentse 'l mort de sobre.

Fins per la Rambla hi havia qui anava buscant adelarat accionistas de vellut.

Pero no tothom tenia manya y habilitat suficients per escorre 'l bulto. Centenars de familias se 'n anaren á fons. Homes distingits y estimats de tothom, tingueren de apurar fins á l' última gota 'l calzer de la persecució y de la miseria. Escriptors com D. Adolfo Blanch, com D. Magí Pers y Ramona, com D. Antoni Fages y Ferrer, iniciador del monument á Colón, quedaren totalment arruinats.

Altres perderen la vida, víctimas del neguit y de la desesperació. En aquest número 's compta don Magí Parladé: havia fet una fortuneta á América; possehia dugas casas y vivia de la modesta renda que li proporcionavan. Procurá traspasar las accions: algu de la Junta li assegurá que l' endós esva fet, y després resultá que l' havian enganyat, quedant en descubert com tants altres accionistas. Caygueren los tribunals sobre las sevas fincas, y morí, deixant als seus fills sumits en la miseria.

Lo sabater de la Rambla del Mitj, D. Francisco Costa: un altre infelís que sucumbí per no haver pogut pahir lo disgust de *La Salvadora*. No acabariam may si haviam de citar altres casos per l' istil.

D. Joseph Serapi Pou, reuní un grupo de imponents y acreedors conegut per *Mañé y litisocios*, y 'ls disgustos acabaren ab la seva existencia. Avants de finir, feu prometre al seu fill que continuaria las gestions judiciales per ell entauladas, y 'l fill del Sr. Pou s' ho emprengué ab tal ardor, que sucumbí també, per efecte dels disgustos, de la passió d' ánimo y de las lentituts desesperadoras en los procediments judiciales. Se assegura que 'ls culpables de la catástrofe de *La Salvadora*, ab la mort del Sr. Pou y ab la defunció del distingit advocat D. Aristides Moragas, que dominava l' assumpto y s' havia prés la cosa ab gran empenyo, experimentaren un alivi considerable.

Los autos judiciales, civiles y criminales, entaulats ab motiu de la catástrofe de *La Salvadora*, abultan tant, que reunits, crech que omplirían un carro, quan no una conductora de mobles. Sens perjudici dels generals de la quiebra y dels processos criminales, alguns dels quals sigueren *sobresseits provisionalment*, se contan de 70 á 80 pessas separadas contra altres tants accionistas que foren objecte d'embarch y execució. ¡Quantas llágrimas no representan aquells munts inmensos de paper sellat!... Per ells se veu que las últimas desferas del naufragi de tantas fortunas, anavan á depositarse en las platjas poch hospitalarias de la justicia.

Hi ha que advertir que alguns de aquests procediments encare duran. De manera que qui tinga temps pot satisfacer la seva curiositat acudint á las escribanías dels jutjats á examinarlos. Qui vulga calarlos á fondo ja té tela tallada lo menos per una vintena d'anys.

* * *

¿Quán, ni ab motiu de quina altra societat quebrada s'havía vist á Barcelona semblant catástrofe? ¿Quina ha tingut efectes tan duraders? No fá encare un any que la associació benéfica *Amichs dels Pobres* havia de socorre al fill de un industrial que havia gosat una excelent posició, perduda en lo naufragi de la *Salvadora*.

Pero la miseria generalment s'avergoneix y s'amaga: los morts causats per aquella bomba de dinamita sorda sigueren conduhits al cementiri, sense soroll, sense estrépit. Los periódichs antecessors, del *Diluvi* ja's cuydaren prou de no aplicarlos lo sistema egipci, per no cridar l'atenció de ningú. Y aixís, ab dissimulo, vé l'olvit, y s'aprofitan las ventatjas de la indiferencia pública.

Pero, just es consignar que no tothom vá resignarse á sufrir y á callar, á enmalaltir y á morir. Un home de génit viu, l'avuy difunt D. Aleix Soujol, vá ser *timat* per valor de 7,700 duros. Un conegut individu de la Junta, no sols com á tal individu, sino com amich, aboná, segons sembla, la solvabilitat de *La Salvadora*, y 'l Sr. Soujol, que acabava de arribar de América é ignorava per complert l'estat de la plassa, donant fé á la paraula del amich, afluixá la mosca. Pochs dias després reventava 'l petardo de la *Salvadora*, y 'l Sr. Soujol, armat de un revólver se presentava al domicili social, Carrer Ample, 88, 2.º, ahont estava reunida la Junta:

—¡Vinch pels meus quartos!

—No n'hi ha de fets.

¡Pim, pam, pum!... Lo Sr. Soujol cego, desesperat, feu foch al bulto, y hi hagué allí una *verdadera fuga de vocals*. No crech que *El Telégrafo* se prengués lo treball de ferse cárrech de aquest fet ruidós de *Crónica local*, y aixó que 'l Sr. Lasarte, redactor de aquell periódich, pescá una bala, que li ferí una má, posantlo en condicions de poder dir qu'ell per *La Salvadora* vá donarho tot, fins la seva sanch.

Després, quan lo Sr. Soujol tractá de construir lo tranvia de Gracia, l'únich periódich de Barcelona que li feu una guerra desesperada sigué *La Imprenta*. Lo Sr. Soujol, llavoras, ja no feu us del revólver, sino de una fulla, que apagá 'ls fochs de *La Imprenta*, y que nosaltres conservém entre altres documents curiosos relatius als escándols de *La Salvadora*.

* * *

Y ara vé 'l *Diluvi* insultant la memoria de totas aquellas víctimas á las quals compara ab los fo-

rasters que, pel compte que 'ls té, 's deixan enganjar pel timo del cartutxo de perdigons. ¡Qué dirán davant de aquest escarni las familias dels morts y aquellas altres que may mes han lograt desempallegarse de las urpias de la miseria!... Se necessita ser *El Diluvi*, es á dir lo net legítim de la *Salvadora*, pera permetres semblant insult.

Y que 'l *Diluvi*, com acabém de dir, es lo net legítim de la *Salvadora*, ho demostrarem á partir del article próxim, que bé podria titularse:

«DE LA SALVADORA Á EL DILUVI, PASSANT PEL TELÉGRAFO Y LA IMPRENTA.»

Fins á divendres.

P. DEL O.

L' ALEGRIA D' UN AVARO

Don Pau es un home rich que l'ambició sempre 'l crida molt refractari en la vida á fé un favor á un amich.

Brusco, déspota y salvatge, sense cor y sense entranyas, fá 'l negoci ab malas manyas y 'l diné es la séva imatge.

La negació té per vici y es mal aquest que 'l domina, puig la avaricia l'inclina á no fer cap sacrifici.

Un séu amich que tenia un venciment, apurat, pensant ab l'únich costat que tréurel del pas podía lliurantlo de un compromís, sens pensá ab un ser avaro confiant de don Pau l'amparo, va anar resolt al séu pis.

Una curta cantitat per favor va demanarli, ab caracter de tornarli á la major brevetat,

Arrufant don Pau 'l nas y fingint un sentiment, va respóndreli al moment: —Lo qu' es avuy no puch pas. Ha sufert una gran baixa lo méu *modest* capital... las cosas están molt mal... y 'm queda 'l just á la caixa. —

Lo séu amich implorá, don Pau ferm ab sas rarasas y súplicas, prechs, promesas, ¡tot inútil! ¡tot en va!

Desesperat l'home aquell, sortint d'allí sense auxili, en sent al séu domicili va tení un sério tropell.

Puig veyent ell que cumplí no podía, pensant bé que faria un mal papé, de un atach al cap morí.

Deu dias després d'aixó, davant dels diners que roba don Pau va saber la nova; y sentat en lo silló

contant un paquetet nou, somrient de goig exclamá:

—Si jo 'ls hi arribo á deixá ja 'ls hauria vistos prou.

J. ALAMALIV.

UN ARTICLE ILUSTRAT

«Y volvamos á *El Diluvio*: »Desde que el Sr. Laribal se ha metido á bañero el colega está fresco.—Y se comprende. La Redacción debe andar en paños menores por los Baños Orientales.—Suponiendo que como novicio en el negocio, el director del colega necesita allí hombres de confianza, los Sres. Lasarte, Albareda, Feliu y Codina y demás compañeros le ayudarán y arrimarán el hombro.—Ya nos estamos figurando ver al Sr. Lasarte vestido de marinerito, dentro de una barquilla, vigilando para que nadie se ahogue, y entre chupada y chupadá de pipa, decir: ¡Válgame Dios, y que sol estoy tomando por servir á un compañero que ha concluido por quedarse con el nietecito de *La Salvadora*!—Feliu y Codina bañará á los cortos de vista, aunque es muy probable que en vez de llevarlos á la mar salada, los lleve á la plaza de Palacio por equivocación.—El Sr. Laribal siempre en la taquilla, porque el ojo del amo engorda al caballo.—El insensato amigo Sr. Albareda, se encargará de bañar á las señoras ¡él que es tan fino y bien educado!—Creemos que este bañero hará perder parroquia al establecimiento, que ya es escasa de suyo.—Mas de cuatro veces dirá á la bañista que acompañará á las ondas mediterráneas.—¡Cuiti, dona, cuiti! ¡No veu que tinch que escriure un suelto contra 'n Carnot y 's fa tart!»

D. O. (*La Publicidad* 23 Juliol 1894.

¡ESTO SE HA ARREMATAO!

Decididament, la nostra corporació municipal está deixada, no de la má de Deu, sino de la de tota la Santísima Trinitat.

¡Pues no se li ocorreix á última hora posar una contribució als pobres velocipedistas!...

Per llensarse á semblants atreviments, es precis viure als llims y estar á tres quarts de quinze de la realitat.

¿Ja sab lo que 's fa l' Ajuntament? ¿Qué 's pensa qu' es un velocipedista?

Aquí 'n té un: que 'l toqui, que 'l palpi, que 'l examini, y ho veurá.

L' ignocent jove vivía en pau y tranquilitat, sense recordarse de que la bicicleta fós al món ni de que pels carrers se pogués caminar ab altra cosa que ab las camas.

Anava al café quan podía; freqüentava 'ls salons de ball del *Cupido económico*; fumava... cada vegada que un conegut treya la petaca, y parin de contar. Cap mes gasto, cap mes despilfarro, cap mes disbauxa.

¿Cóm li va naixer l' afició a lvelocípedo? Apenas pot donarse compte de

como fué
que un domingo después de comer,
un amich va ponderarli las excelencias de aquest
modern sistema de locomoció, y desde aquell ins-
tant lo ciclisme va contar ab un nou y entussiasta
adepte.

Ingressat en lo gremi, l' indíviduo va entregar-
se desenfrenadament als estudis preparatoris, y
després de catorze caygudas, set pantalons estri-
pats, onze bonys en distintas parts del cos y tren-
ta y tantas disputas ab transeunts de mal carác-
ter, pogué dir ab tota la boca, sense perill de véu-
res desmentit:

—Ja soch velocipedista.

Pero aixó no bastava. Era lo mateix que un que
fos violinista y no tingués violí. ¿Qué 'n faria dels
seus mérits?

Lo pobre jove no tenia bicicleta. Durant l' apre-
nentatje l' havia llogada; pero desde 'l moment
qu' era mestre y havia ja pres l' alternativa en lo
difícil art de girar cantonadas y desgraciar criatu-
ras, no podia dignament corre ab un velocipedo
de lloguer, com qualsevol pipioli.

¿Qué fer en semblant situació?

Lo que manan la rabó y l' aritmética.

Decidit á tenir un *trasto* de la seva propietat, lo
nou ciclista va donarse de baixa al *Cupido*, va dei-
xar de concorre al café y va suprimir d' una plo-
mada tots los seus gastos. L' únich que 's permeté
continuar fent, va ser fumar.... sempre que un
amich ensenyava la petaca.

Gracias á aquesta conducta sensata y económi-
ca, 'l jove lográ tras una infinitat de mesos d' aho-
rro y privacions, realisar lo seu somni *rodar*, y un
dia surtí victoriosament per aquests carrers y plas-
sas, furiós com un mal esperit y cridant á plens
pulmons:

—¡Ja tinch velocípedo!

¡Pobre jove!... Ja té velocípedo; ja 'n té... pero
ara 's troba ab que no 'l pot fer servir. Si vol corre
pel interior del seu pis, ningú 's fica en la seva vi-
da privada; pero si tracta de passejarse per la vía
pública, l' Ajuntament li exigeix quinze pessetas
l' any.

¡Quinze pessetas!

Aquesta es la barbaritat que al municipi se li ha
ocorregut: demanar tres duros anuals á cada ci-
clista que tingui 'l gust de volguer surtir de casa
muntat sobre aquella maquineta de fil-ferro y go-
ma elástica.

L' absurdo es tan palmari y enorme, que no 's
comprén com á la casa gran han sigut prou ob-
cecats per admétrel.

¿Cóm vol l' Ajuntament que 'l velocipedista que
per adquirir l' utensili ha hagut d' apelar als més
heróichs sacrificis pugui pagar cinch rals al mes
de contribució?

¡Ni que fossin Rotschilts!

Ben clar ho han dit las comissions qu' en repre-
sentació de la classe han anat á veure al senyor
Collaso:

—No podém soportarla una carga tan onerosa.
Nosaltres som personas modestas, y encare que
vestim bé y 'ns fem fer trajes expressos pera de-
dicarnos al *sport* ciclich, la pesseta y vinticinch
céntims que 'ns exigeix cada mes, supera las nos-
tras forsas y 'ns impossibilita per corre.—

¿Veritat que aixó trenca 'l cor?

—Finalment—han manifestat los heraldos del
velocipedisme—si l' Ajuntament s' empenya en
cobrar aquest impost, sápigam que al mateix temps
firma la sentència de mort de la bicicleta.

Me sembla que l' arcalde no pot pas fé 'l pagés;
la declaració es tan clara com enérgica: la existen-
cia del velocipedisme á Barcelona depen d'
aquests cinch rals mensuals.

¿S' atrevirá 'l municipi, á pesar de tot, á tirar
endavant lo seu projec'te?

Que ho mediti ab calma; que de la resolució que
prengui 'n pot venir la *debacle* ciclica y la perdua
d' una institució, encare que lleugera, digna de
respecte.

Si tant necessita la corporació municipal 'ls di-
ners que per aquest cantó pensa recaudar, que
fasti una cosa: ¿per qué no estableix un nou im-
post sobre 'ls pans de tres lliuras.

De segur que cap velocipedista hi tindrà res que
dir.

A. MARCH.

L' IMPOST SOBRE 'LS VELOCIPEDOS

—¡Ep, senyoret, el impuesto!...
—¡No crech que m' atrapéu pas!...

MOLT MÉS

Bell es lo camp al matí
quan lo sol no ha eixit encare,
bell es respirar l' oreig
de la fresca matinada.
Bell es veure com l' auceíl
tot brincant per la brancada
fent trontollar lo fullám
canta un himne sa garganta:
molt bell es, sí, tot aixó
pero ho es molt més encare
lo contemplar una sessió
menjant carmel-los l' arcalde.

CORNETÍ

LO MARQUÉS DE LAS CINQUILLAS PAGA

Un dels gastos mes importants de la Empresa dels Pares de Familia es lo de treure pupilas de las casas de mancebia al objecte de portarlas pel camí de la virtut. Si tenen roba empenyada, la societat moralisadora la desempenya; 'ls hi paga deutes y 'l viatge per tornarsen al seu poble y juntarse ab sa familia. Cada redenció d' aquestas infelissas costa al marqués algunas cinquillas; aixó fora lo de menos, perque la caixa del noble está plena de vil metall y no ve d' aquí; lo que importa saber es lo motiu per lo qual moltras d' aquestas redimidias al poch temps tornan á apareixer en la capital dedicantse altra vegada al asquerós tráfeh de la seva carn.

¿No podrian ser simulacros de redenció y un negoci fet á espatllas del verdader conde que es el qui paga?

* * *

També corren ab insistencia rumors de que la Societat de Pares de Familia tracta de arrendar al govern lo ram de higiene especial, y aixís com tenim la Arrendataria de tabacos, la dels mistos, la

de las cédulas, tindrem la Arrendataria de la higiene especial.

Llavors la Direcció facultativa y 'ls serveys de la inspecció y curació de las infelissas tindrán forsosament que recaure en personas del agrado dels Pares de Familia ó Pares Jesuitas, pero dels de la nova secció ó sense Fulla, y tot metje que no sigui diagnosticat préviament ab l' especulum dels pares del carrer de Caspe, demostrant que sofreix crónicament la humilitat mes cega á favor de la gran Companyia de Sant Ignasi, ja pot renunciar á curar las malalties secretas de las casas de mancebia. Tots los secrets partanyen als jesuitas: secrets de familia, secrets d' Estat, secrets socials, y ara de á mes á mes volen monopolisar las malalties secretas, y aixís van extenent los seus arrels y poch á poch se fan amos de tot.

Mentres hi haja tontos tindrem jesuitas, y mentres hi haja governs lliberals de nom, res té d' extrany que 'ls homes negres vulgan apoderarse de la higiene secreta, y de tot quant fassa olor de negoci y busquin la manera de ficar gent de la seva dintre dels rams de la Administració pública. ¡Llástima que no governi Carlos III!

DOCTOR MANXIULA

VACILACIO

—Aná á pendre banys soleta ...
¡tinch una pór de ofegarme!
Si al menos trobés algú
que volgués acompanyarme!...

L' IMPOST SOBRE 'LS VELOCIPEDOS

—¡Ave María Puríssima!
—¡Ahora si que pagarás!

L' ULTIM DIA DEL MES

SONET

Fells es d' aquest dia l' arribada,
per tots los qui, com jo, cobran per mesos;
perque 's treuhen, avuy, tots los inglesos
que s' han creat durant una mesada;

Encare que, per xó, alguna vegada,
he hagut de declará 'ls pagos suspesos
motiu á haver fet càlculs mal entesos
que han resultat, al ff, una pasterada.

No obstant, dech declará ab tota franquesa
que de totes las mes grans alegrías,
la del cobro es per mí la més entesa;
y encar que, l' endemá, al haver fet trías
me quedi sense un ral, tan sols me pesa
¡que per torná á cobrar faltan molts dias!

EGO SUM.

LLIBRES

ENTRE VIVOS Y MUERTOS, novela original de A. SANCHEZ PÉREZ. No tenim prou espay pera dir tot lo que voldriam de la hermosa novela del distingit escriptor castellá. Tanca una concepció originalíssima. Un home enamorat dels ideals polítichs més enlayrats, mor ó sucumbeix ausiliant als ferits de una barricada. Alguns anys després torna á la vida y té ocasió de viure entre la seva familia mateixa radicalment transformada, y en mitj de uua societat més transformada encare. ¿De qué van servir los heróichs sacrificis de una generació creyent, somniadora, idólatra de la llibertat y esperansada? Casi de res.

Y no obstant, lo protagonista de la novela continúa sent l' home pur, honrat, que á voltas s' escandalisa davant de certs espectacles; pero que no desespera may. En son enteniment y en son cor generós creyém endevinarhi las ideas y 'ls sentiments del Sr. Sanchez Pérez.

Sas qualitats literarias, de tothom reconegudas, resalten en cada una de las páginas de la novela, en la qual surten al pas las pinturas de tipos, escenas y consideracions trassadas totes ab seguretat y suprema distinció. Molt contribuheix també á avalorar los mérits de aquesta obra literaria y de manifesta intenció política y social, la exquisita puresa del llenguatge. Aquesta qualitat especial posa un sello de primorosa elegancia á totes las obras que brotan de la ploma del Sr. Sanchez Pérez.

GRANDES CACERÍAS.—(*Caza menor*) per Manuel Saurí.—Lo Sr. Saurí á més d' editor d' ofici, es un cassador incansable y ensussista, que no ha parat fins á escriure las impresions de sas casseras pels vedats de Raymat, Balmanya, Montagut y Gimennells. Lo millor elogi que podém fer de l' obra es la perfecta sinceritat ab que está escrita. Las narracions en ella contingudas tenen molt de comunicatiu. Lo Sr. Saurí se fá desseguida amich del lector, per l' interés que li desperta, al contarli sas expedicions cinegéticas.

Lo tomo es obra d' editor, qu' ell mateix se l' adorna com á una filla estimada. Está impresa ab elegancia y conté alguns retratos de personas de la bona societat de Barcelona, companys de casseras del Sr. Saurí.

LO DIUMENJE DE RAMS, monólech en prosa original de D. SANTIAGO BOY. Las bonas qualitats d' aquest festiu escriptor tantas voltas apreciadas pels lectors la *Esquilla* resplandeixen en aquest treball, premiat en lo primer certámen del *Círcul Positivista*, y estrenat ab éxit en l' *Ateneo de Sant Gervasi*. No duptém un moment que 'l dia que 's representi á Barcelona seré rebut ab grans aplausos.

RATA SÀBIA.

TIVOLI

Artagnan, La vuelta al mundo, El colegial Totó: aquestas son las obras que fan el gasto ara com ara, y com el públich no 's cansa de véurelas, l' empresa fá bé en sostenirlas en lo cartell.

NOVEDATS

La Srta. Cobeñas, ab motiu del seu benefici, interpretá de una manera acabada la Isabel de Segura de *Los amantes de Teruel*, y Calvo li feu digne costat ab lo paper de Marsilla, que, segóns noticias, interpretava per primera vegada. Tots dos, junt ab los Srs. Gimeno y Cuevas, sigueren objecte de entussiasistas aplausos.

**

Seguidament sigué representada una comedia, escrita, segóns lo cartell, pel Sr. Pina y Domínguez, y titulada *González y González*. A pesar de ser escrita pel Sr. Pina, se sembla com una gota d' aygua á un' altra, á certa comedia francesa, titulada *Durand et Durand*, que ab aquest mateix titul y traduhida al espanyol representá temps enrera la companyia de la Tubau. De manera que 'l Sr. Pina, al escriure aquesta producció va posarhi 'l paper, la tinta y 'l titul *González y González*.... Va posarhi també certa quantitat d' aygua clara per rebaixar l' accent verdaerament cómich de la producció francesa.

L' estreno de aquesta obra á Madrid va donar lloch á grans discussions respecte á la seva originalitat. Un jurat d' escriptors designat per dirimir las diferencias qu' en lo debat resultavan, reconegué que 'l Sr. Pina tenia dret á dir que l' obra era escrita per ell. Si per casualitat lo manuscrit hagués sigut de puny y lletra del seu amanuense, ni aquest dret li quedava.

Y prou ja: tirém teló, que després de tot, *González y González* no val la pena de parlarne tant.

CATALUNYA

Fora del benefici de 'n Cerbón, no s' ha ofert al públich cap novetat.

Lo xispejant actor cómich ab sas imitacions de 'n Fregolí y ab sas parodias de personatjes coneguts, vá fer las delicias dels espectadors, que 'l dia del seu benefici omplian lo teatro de gom á gom.

Per demá dissapte está fixada la presentació de la companyia Gargano, que donará una série de trenta funcions d' opereta italiana.

GRANVIA.

La companyia de sarsuela que funciona en aquest teatro continua cultivant lo género curt, á satisfacció de la parroquia, que ompla 'l local en totes las funcions.

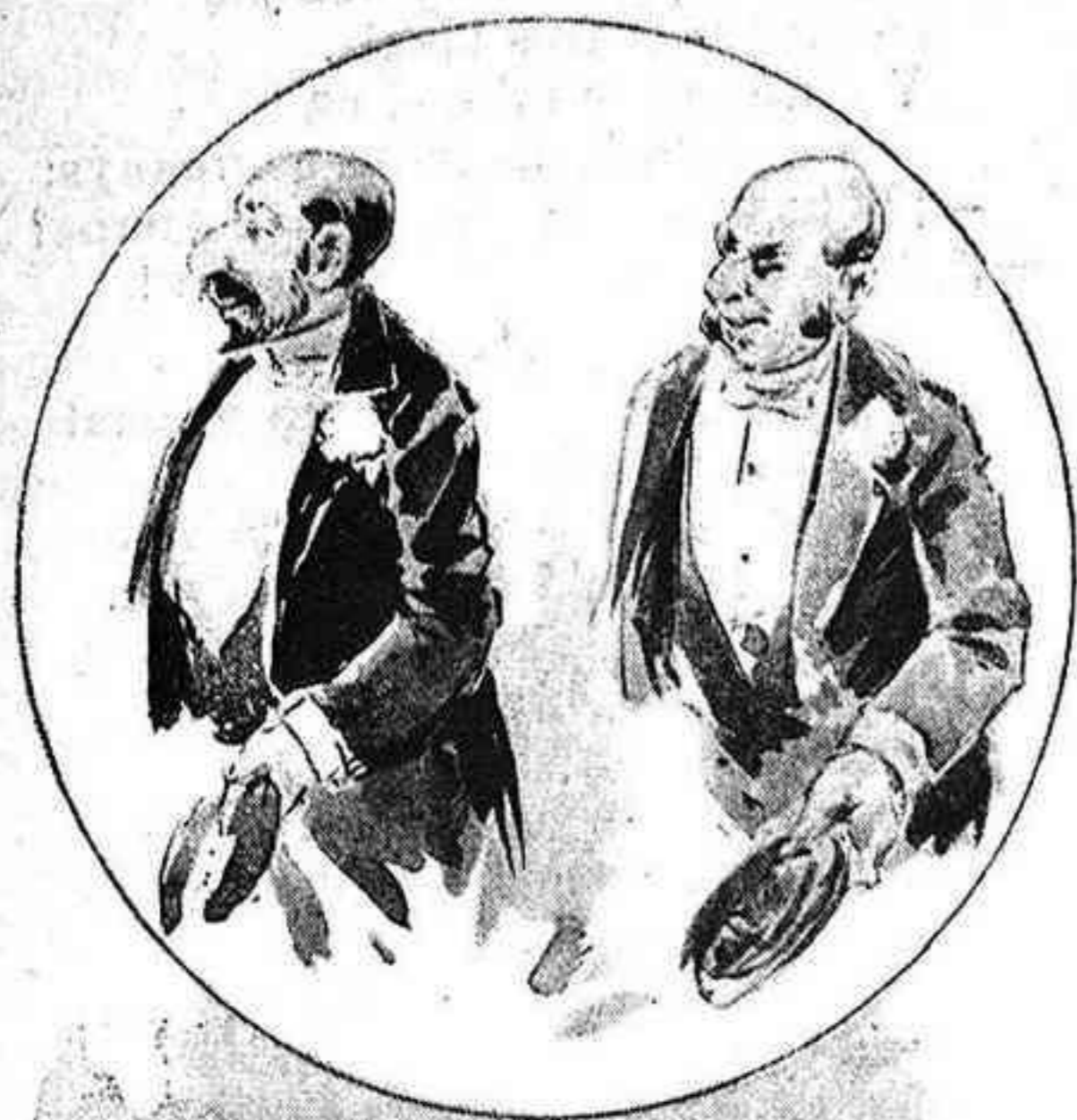
Ab las sarsueletas *A tí suspiramos* y *Chateau Margaux* especialment, alcanza la companyia entussiasistas aplausos.

JARDI ESPANYOL

La sarsuela en un acte *Eureka!* original del senyor Figuerola Aldrofeu, ab música del mestre Ricardo Gimenez, ha sigut ben rebuda pel públich. Desde que 's va estreuar—dimecres de la senma—

LA CULLERETA DE PLATA (Quènto juheu.—Dibuixos de T. Sala)

Don Abel y don Abraham, acreditats bankers israelitas, assisteixen á un tiberi. Aprofitant la distracció dels convidats, don Abel s'apodera de una cullereta y ab molt dissimulo se la fica á la butxaca.

—¡No ho ha vist ningú!—pensa l'home, tornant á menjar ab santa tranquilat.

Pero l'infelís s'equivoca. Don Abraham s'ha adonat de la operació y com á bon juheu tracta de treure partit del descobriment.

Al arribar als postres, don Abraham s'alsa ab molta naturalitat y agafant una cullereta igual, diu á la concurrència:

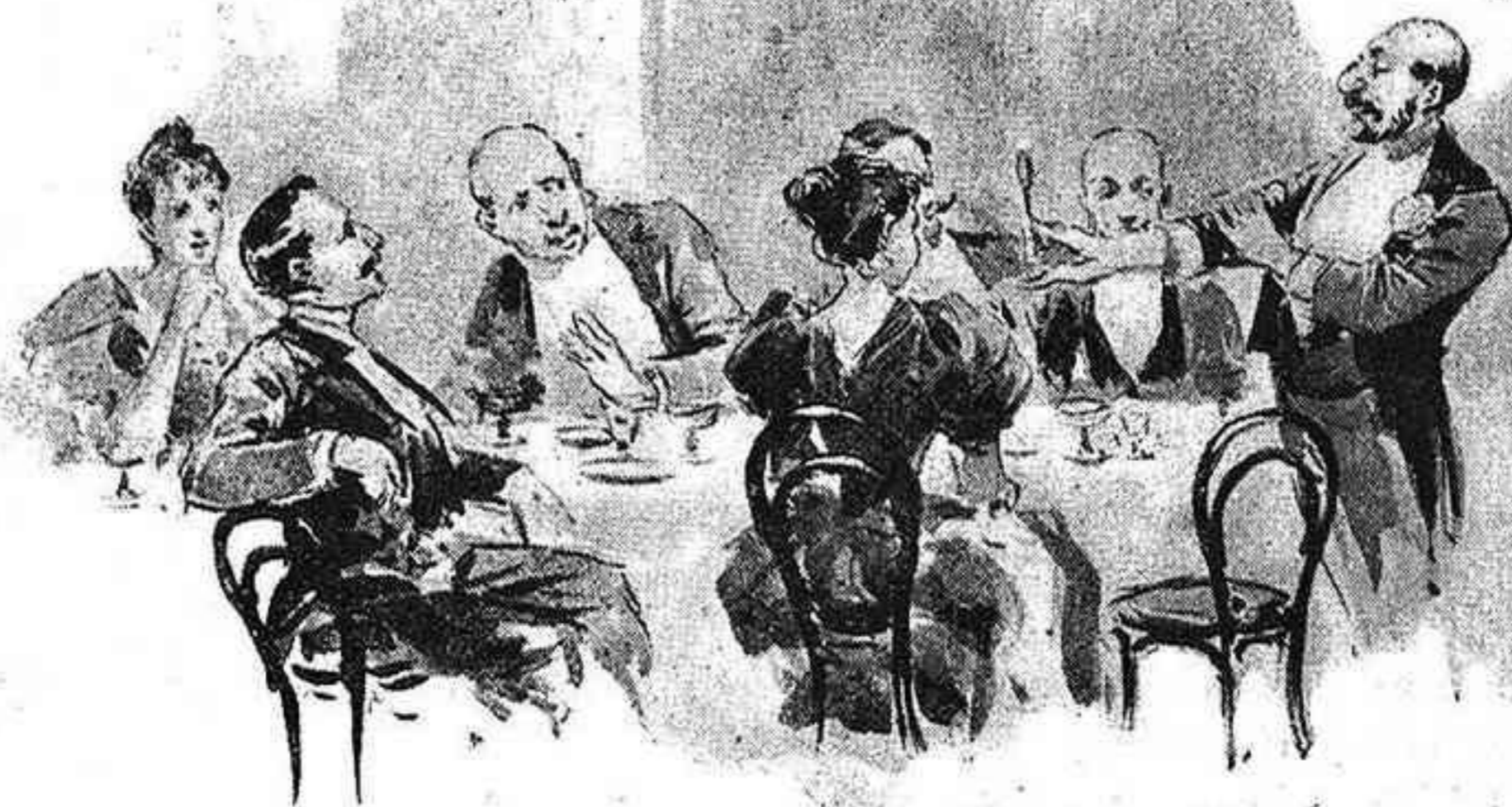
—Com á fi de festa, vaig á obsequiarlos ab una sort de prestidigitació. ¿Veuen aquesta cullereta? Me la fico á la butxaca. ¿Ja hi es, veritat? Donchs ara ¿saben ahont ha anat á parar? A la butxaca de don Abel.

Aquest se mossega 'ls llabis: pero ab tot l'aplom de un israelita, treu efectivament la cullera y tothom celebra l'habilitat de don Abraham.

Al separarse 'ls dos juheus no deixan per xó de saludarse de la manera més afectuosa.

¡Son gent que s'entén molt bé!...

L'unich que no ho entén es l'amo de la casa, que al fi de la funció's troba de tots modós ab una cullereta de menos.

na última—fins avuy, no ha deixat de representar-se un sol dia y sempre ab creixent éxit.

D' argument senzill y música agradable, la nova obreta respón al propòsit dels autors y satisfà à la numerosa concurrència, que riu en las situacions còmicas y demana la repetició dels principals passatjes musicals.

— Per ¡Eureka! l' artista Sr. Urgellés ha pintat una hermosa decoració que reproduheix ab admirable veritat lo que 'n podríam dir los *entre-bastidors* de un Circo Equestre.

La execució de la sarsuela es molt acceptable, distingint's hi 'ls senyors Huervas y Alfonso.

CIRCO ECUESTRE

La *troupe* Adams es una verdadera novetat. Dimars vá presentarse per primera vegada, executant la pantomima *Aventuras del capitán Stanley*, que sigué molt ben rebuda pel públich.

N. N. N.

PER LA CARA DUCH LA CREU

Francament, no puch negarho, vaig casarm'hi enamorat.

¡Quina noya, mare meva!

Com ella may n' he vist cap.

Los ulls grossos com dos prunas,

per dents pinyonets pelats,

las galtas com unas pomas;

ara vagin calculant

si es ó no es apetitosa

una mossa tan cabal

que portava per la cara

tot un farsiment de gall.

Quan de brasset me la enduya

era 'l pasme del vehinat,

y sentia homes y donas

murmurar á nostre pas:

— ¡T' has triat una dona ben guapa!

— ¡Qu' es bonica la dona de 'n Jan!

**

¡Brava cara! ¡Deu me valga!

¡Quins disgustos m' ha costat!

Ja 'ls dich jo que al pendre dona

vaig arrencarne un bon nap.

¡Que dich nap? ¡Si es una bleada!

A n' ella deixéula estar

ó dormida ó bé gronzantse

ó empolaynantse al mirall.

Entrá á la cuyna l' embafa,

pentinarse no li escau,

planxars' la roba no es propi,

ferse 'ls vestits es pecat,

arreglá 'l pis, ordinari,

fer bugada no es del cas.

¡Poden contar si m' engresca

sentir á propis y estranys:

— ¡T' has triat una dona ben guapa!

— ¡Qu' es bonica la dona de 'n Jan!

**

Y tot li perdonaria:

lo ser peresosa en gran,

lo caminar com un ánech,

pensar no mes qu' en gastar,

tenir veu d' olla esquerdada,

lo contestarme ab reganys,

xafardejá ab las vehinas,

tenir bascas cada quart,

tot li fora dispensable

si tingués lo cor mes gran;

si m' estimés més que als cotxes,

si m' estimés més que al ball;

pro robas, grescas y alhajas

son los seus tres ideals.

Y l' ánima se m' endola

quan sento dí als méus companys:

— ¡T' has triat una dona ben guapa?

— ¡Qu' es bonica la dona de 'n Jan!

**

¡Que duya dot? ¡Quina gracia!

¡Si ja se l' está acabant!

Si ab lo rumbo que 's dú á casa

ni en Rostchild s' hi pot salvar.

Tres criadas, dos cambreras,

una cuynera, un criat,

la maynadera, la dida,

dos donas per endressar,

dugas per fernos dissapte,

una per esbandí 'ls plats,

un' altra per fregar vidres,

una per espolsá 'ls Sants,

dos vellas per contar quientos

y dos vells per resá 'ls salms.

¡No haig de enfadarme si 'ns diuhen

los quins m' envejan lo estat:

— ¡T' has triat una dona ben guapa!

— ¡Qu' es bonica la dona de 'n Jan!

**

Que té la cara bonica

es l' únich que tothom sab.

Si us possèsiu al méu puesto

y anéssiú must aguantant

los disgustos y las penas,

los escándols y 'ls traballs

que com un mártir soporto,

reprimintme y resignat,

baratariau en llástima

la vostra enveja infernal.

Miréu la creu, no la cara;

la creu qu' haig de traginar,

creu que pesa trenta arrobas,

creu que duch per mon mal cap,

creu que un sol ha de portarla

y que no hi val l' amístat,

puig qui busca Cirineu

ó es indigne ó criminal.

No us tenti sols la guapesa,

qu' essent la hermosura gran

si 's té 'l cor com una pedra,

ó las golfas per llogar,

tant si es blanca com morena,

tinga 'ls ulls negres ó blaus,

Vade retro.... ¡Féuse frares

ans que us tirin trona avall!

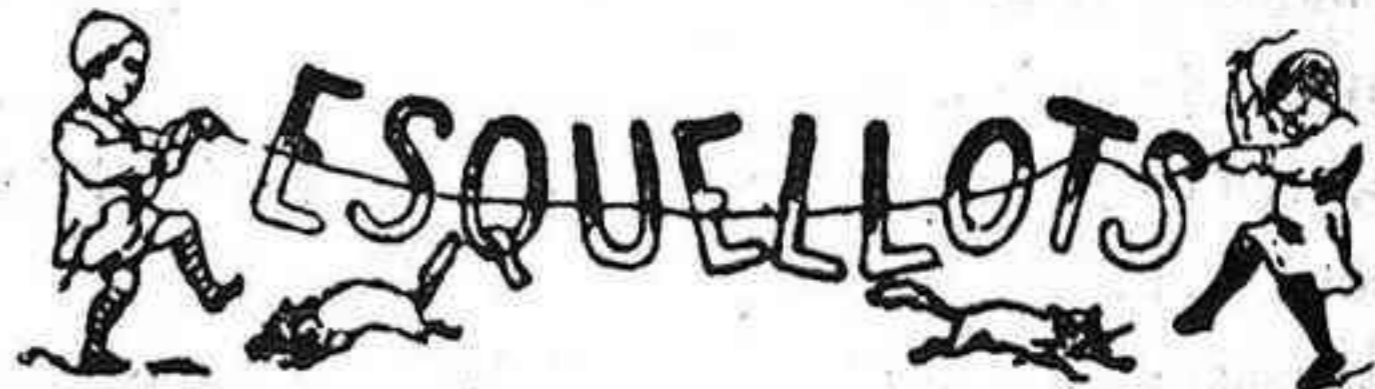
Y quan passi jo ab la dona

podréu dir d' ara endavant:

— ¡T' has triat una dona ben ximple!

— ¡Y que bleada la dona de 'n Jan!

FOLLET.

Plouhen cartas y més cartas en la nostra redacció, felicitantnos las unas per la campanya qu' hem comensat contra 'ls homes del *Diluvi* y de *La Salvadora*, y proporcionantnos moltas altres, datos, noticias é informes preciosos sobre 'l mateix assumpto.

May hauríam imaginat que una qüestió que 'l *Diluvi* donava per morta, preocupés hasta tal punt a la opinió pública.

Ab gust reproduhiríam aquestas cartas; pero no podentho fer ab totas per falta d' espay, 'ns resigném a no publicarne cap, limitantnos a donar als seus autors las gracias més expressivas, y junt ab las gracias, la seguretat absoluta de que hem de prosseguir impertérrits la campanya comensada, y en la qual tenim la sort de contar ab tants elements que 'ns alentan, posantse resoltament al costat nostre.

Lo valor dels *candelabros* del Consistori nou; lo preu que s' ha donat als planos de reforma, superior, segons diuhen, en 400,000 pessetas al import en que foren tassats al treure's a subasta, fá dos anys, l' adjudicació de las obras, y algunas otras cosetas pel mateix istil son los temas ara per ara preferits.

Comensém a compadeixe al Sr. Collaso.

**

A FORA

Un *Constant lector* de LA ESQUELLA, comprenent que l' *Insensat* del *Diluvi* es lo Sr. Albareda, 'ns pregunta si sabém l' origen de un motiu que tant bé li escau.

Resposta nostra:—Si, senyor: sabém l' origen y aném a revelar-lo per satisfacció de vosté y de totas quantas personas desitjin enterarse de una anécdota rigurosament històrica.

**

Fa quinze ó vint anys, lo Sr. Albareda, que aixís com presúm de gran escriptor, se las pega també de gran tresillista, trobant casi sempre que 'ls que jugan son una colla de burros, estava fent de *mirón* en una taula de la sala de joeh del Ateneo Barcelonés.

Y succehí que 'l que jugava, fos per distracció ó perque aixís li semblá convenient, feu un arrastre d' espasa, destruhint lo ganxo que tenia a las mans, y llavors lo Sr. Albareda, sense pararse en que en tot alló res li anava ni li venia, exclamá ab veu estentórea:

—Que has fet ¡INSENSAT!

Aquest últim mot lo pronunciá ab tanta fibra, y li doná tal expressió, que tots los que allí 's trobavan, esclafiren la rialla, no poguent menos, per un impuls espontáneo, de relacionar dit mot ab la cara desencaxada, rebeguda, *nosocómica* del Sr. Albareda, y ab las sevas freqüents extravagancias.

Y desde aquell dia sols per l' *Insensat* se l' ha conegut en aquell centro literari, y fora de allí també.

No té, donchs, perque queixarse 'l *tremendo polemista de Blanes*: ell mateix se va batejar.

Al veure que dos regidors l' altre dia estavan a punt de barallar-se, un periodista que 's trobava al despaig del arcalde, va dir per sossegarnos:

—Senyors, calmin per Deu la seva fieresa, ó sino ¿qué dirán los lleóns del Parch, quan se n' enterin, ells que tan pacífichs están dintre de las sevas gabias?

Son ja tres ó quatre 'ls periódichs que disparan bala roja sobre l' Ajuntament presidit pel Sr. Collaso.

Desde que son a aquest poble, tant de días com de nits, sempre 's veuhen rodejadas d' un regiment de *mosquits*.

Y á propòsit. Lo *periòdich de càmara de l' arcaldia*, va rectificar divendres una notícia nostra. Lo puesto de peix, tret á subasta per 150 pesetas y adjudicat per 8,000 al major postor, está ja concedit per haver aprontat l' interessat los 1,600 duros.

Encare que la rectificació del *periòdich de càmara*, no va ferse pública fins vuit dias després de haver manifestat nosaltres qu' en certas subastas no es or tot lo que llú, qual retard podria demostrar que 'l pago no s' havia fet encare, quan nosaltres donarem la notícia, 'ns alegrém del bon resultat del assumpto, per més que 'ns dol que 'l Sr. Collaso envihi per conducto del *Diluvi* las rectificacions dirigidas á LA ESQUELLA.

Ja sab lo Sr. Collaso, que LA ESQUELLA té casa oberta, y no necessita per res á certs recaders.

Se troba á Barcelona, ahont pensa passar l' istiu l' aplaudit autor de *La Dolores*, D. Joseph Feliu y Codina.

Rebi la nostra benvinguda.

Una real ordre declara francès al Sr. Pons y Sans, y l' inhabilita pera exercir lo càrrech de regidor en l' Ajuntament de Gracia.

Será 'l Sr. Pons y Sans tot lo francès que vulgui la *Gaceta*; pero tot Gracia assegura que dit senyor es l' únich que, colocat entre 'ls Gausachs y 'ls Calvos, ha sapigut parlar clá y catalá.

A un frontón de Madrit hi ha hagut castanyas.

Uns concurrents que jugavan en favor de un pelotari van figurarse que aquest per guanyar no hi posava 'l coll, y ells van *posarli las mans á sobre*.

Al cap-de-vall no va ser res: una colecció de *boleyas* inesperadas.

* * *

L' autoritat madrilenya ha prés cartas en l' assumpto y á fi d' evitar successius disgustos se disposa á reglamentar las travessas en los frontóns.

Se separará la *canxa* del públich, per medi de una barrera: se suprimiran las apostas en veu alta y deixarà d' exposarse 'l quadro de las apostas mútuas.

Aixís los jugadors no correrán tan perill de que 'ls enganyin.

Pero ¿no sería millor que las autoritats en lloch de convertirse en protectoras dels jugadors, privessin de una vegada 'l joch de diners en los frontóns?

¿Qué hi diuhen á n' aixó 'ls senyors de la *Fulla*?

A Málaga va desferse un casament projectat, y ara 'ls ex-nuvis, per decidir á qui pertany lo llit que van comprar, sostenen un plet.

¡Un plet sobre 'l llit!... ¡Qué tontos!

Sobre 'l lit podian sostenir un altre plet, sense necessitat de anar á cansar al jutje per res. ¿No es veritat?

Al últim lo Teatro Espanyol de Madrit ha sigut adjudicat á la María Guerrero.

Per consegüent ja la tenim convertida en empresaria, y com á tal, ja sabem de quin mal té de morir.

Colocada entre la gloria escénica y la contadu-

ria ¿ahont volen vostés que posi ab preferencia 'ls seus cinch sentits?

Desenganyarse: 'l negoci ha sigut sempre 'l més gran enemich de l' art.

Ara sí que va definitivament de veras.

La reforma, la gran reforma de Barcelona está á punt de quedar convertida en realitat.

L' Ajuntament compra 'ls planos del difunt Baixeras, y endavant las atxas!

¡Hurra! Ja tenim los planos, es dir, tenim los papers: ara úniquement ens falta que tinguém també 'ls diners.

Perque per planos que hi haji, si no hi ha quartos,

me sembla que la reforma será una especie de quènto... que si no volen cansarse já cal que prenguin asiento.

Cosas dels Estats-Units.

Ponderant la velocitat y resistencia dels aucells, un sabi americá diu que n' *ha vist* un que ha volat sense descansar durant *set* dias seguits, nit y dia.

¿Oy que ja es veure?

Ja 'm figuro 'l sabi, corrent derrera del aucell, set dias y set nits, sense menjar, ni dormir ni entretenirse.

¿No 's podria sapiguer —sense passar de la ratlla que marcan las conveniencias— si l' aucell era... una guatlla?

En una sola senmana hem tingut salva tres dias.

Als pobres contribuyents no 'ls cau gayre bé la cosa: en cambi ¡quina alegría per las fábricas de pólvora!

Vaja, ja no s' ha d' anar á Fransa per trobar licors fins y bons. Un productor catalá, lo senyor Pey, de Figueras, acaba de posar á la venda lo *Bach-Quine*, que sense exageració pot calificarse de Benedictina catalana, tan per sa esmerada elaboració com per sas inmillorables condicions higiènicas y recreativas.

Dintre de poch, lo *Bach-Quine* será sens dupte 'l licor predilecte del nostre públich.

A Madrit s' está formant causa á una corporació religiosa, acusada d' haver fet desaparèixer varios objectes artístichs.

No sé per qué s' hi han de ficar las autoritats ab aquestas cosas.

¿Que 's pensan que 'ls beyatos van ab malas ideas en assumptos de joyas artísticas? ¡Cá!

Al *trashalsá* aquestes objectes, no 'ls gufa may altre ff que mirá si 'ls desempolvan; es dir, si 'ls poden *pull*.

¡Vingan animals!

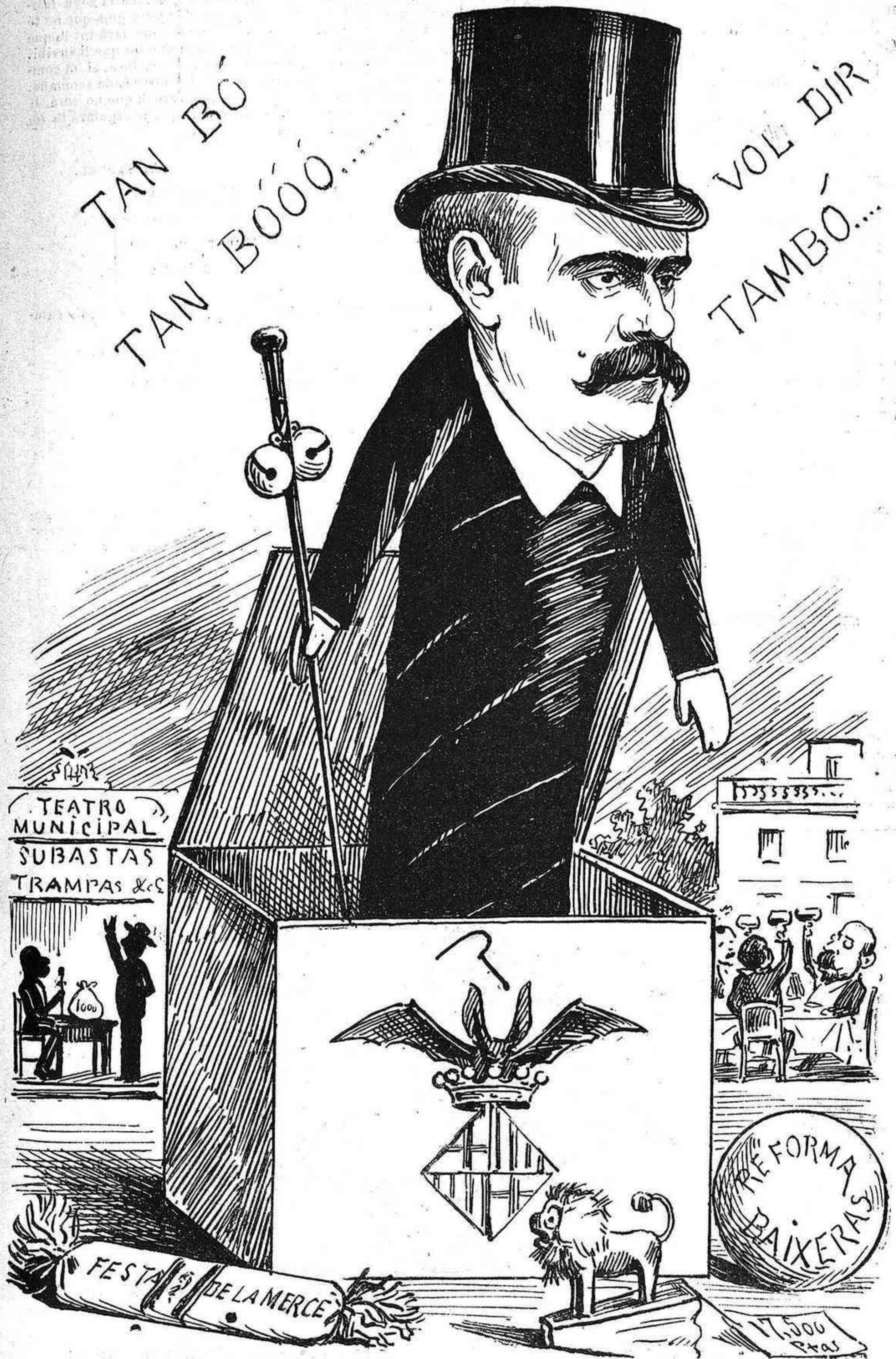
Sembla que, enllepolit pel exemple dels lleons, ja hi ha un fulano que proposa al Ajuntament la compra d' altrás bestias.

Si senyor; que las compri, que las compri...

Lleons, tigres, cocodrilos, ossos, hienas, llops, panteras... Ja que 'l públich es tan manso ¡amunt, endossarli fieras!

ENERGIAS ARCALDESCAS

¡¡¡Ay quina pór!!!

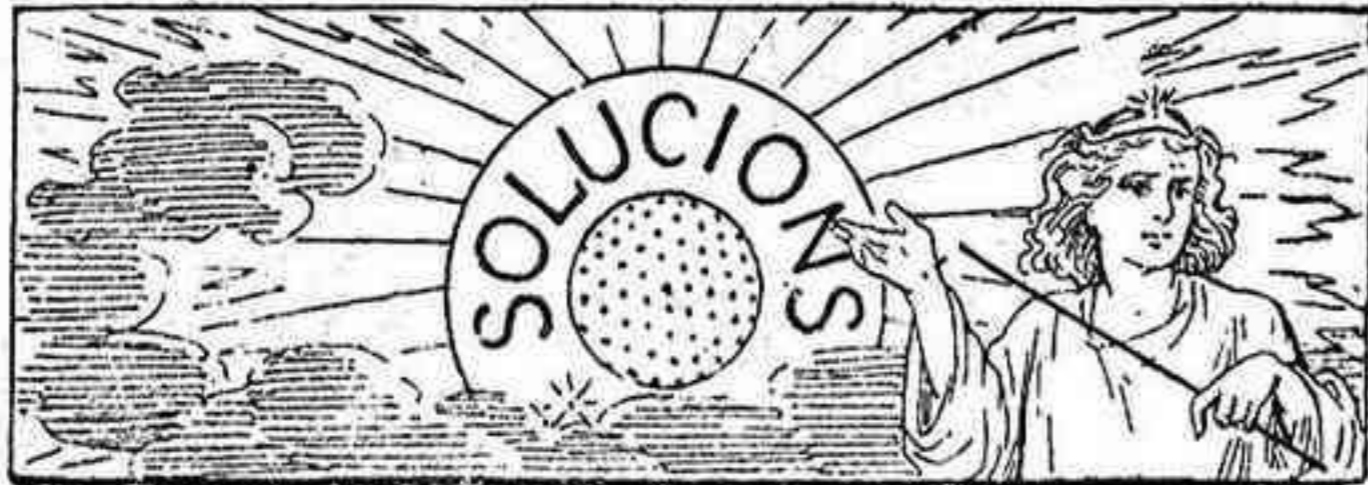

¿Qué diuen? ¿que cóm está alló de la Expositió universal de 1898?

Ja está escullit lo terreno: per allá á la font del Gat.

¡Del Gat!

¡Bonica situació!
 ¡veritat qu' es ben buscada?
 ¡Com que la exposició
 no es res mes que una *gutada!*

A LO INSERTAT EN LO ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—*Ma-ti-as.*
- 2.ª ANAGRAMA.—*Delfi-Fidel.*
- 3.ª TRENCA-CLOSCAS.—*La creu de la masia.*
- 4.ª GEROGLIFICH.—*Com mes ous mes closcas.*

XARADA
 I
 CARTA

Sr. Director de «LA ESQUELLA DE LA TORRATXA»

Molt Sr. meu, y estimat Director: Com sigui que cada senmana llegeixo 'l periódich que vosté ab tan bon acert dirigeix y m' ocupo principalment dela secció de «Endavinnallas» encare que no tingui molta *hu-segona*, desitjaria que me 'n insertés alguna.

Per mes que no tinch l' honor de coneixer la seva *tres-quinta*, estich ben persuadit qu' es un home digne, que no té cap *hu-cinch* y per aixó en vosté confio que farà tot lo que pugui á fi y efecte de publicarne alguna de las que li envihi.

Com qu' á mí no 'm *cinch-tres* gens l' escriure, si 'm complau es fácil que li envihi un treball ó altre cada senmana.

Si no se 'm demostra *cinch-hu*, com crech que no será, li enviaré un cigarro de *tres-quart* dels que 'm regalará la *total* dintre de pochos días.

Sempre seu,

A. TERUEL.

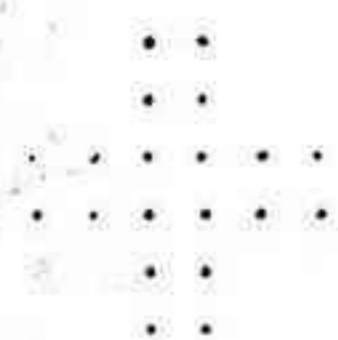
TRENCA-CLOSCAS

PONA QUERT SOL
 MÓDENA

Formar ab aquestas lletras lo títul de una comedia catalana.

F. M. GIOR.

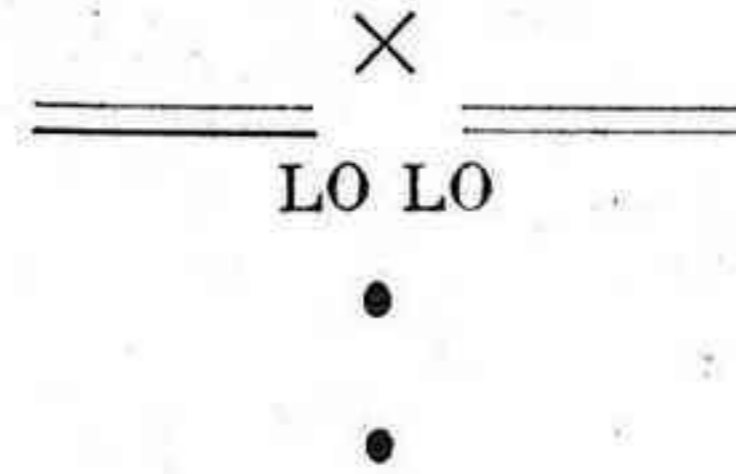
CREU DE SILABAS

Primera ratlla vertical y horissontal: consonant.—Segona; per pescar.—Tercera: carrer de Barcelona.—Quarta: nom de dona.—Quinta conjunció.—Sexta: dos vocals.

P. GIRÓ Y B. DE V.

GEROGLIFICH

SARAMANDILLA.

Barcelona.—A. López Robert, impresor.—Asalto, 63

ENTRE COMPANYS

—¡Si n' hi fet jo de conquistas en aquest món!— Prou que ho sé.

—La primera...— No me 'n parlis: va ser la meva mullé.

LOPEZ-EDITOR, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola. Barcelona.—Correu - Apartat, número 2

Obras publicadas de la

COLECCION Diamante

- 1.º DOLORAS, 1.ª serie.
- 2.º DOLORAS, 2.ª serie.
- 3.º HUMORADAS Y CANTARES.
- 4.º PEQUEÑOS POEMAS, 1.ª serie.
- 5.º PEQUEÑOS POEMAS, 2.ª serie.
- 6.º PEQUEÑOS POEMAS, 3.ª serie.

POR EL INSIGNE POETA

R. de CAMPOAMOR

Precio de cada tomo
2 reales

Preciosas cubiertas al
cromo, distintas para cada
volumen.

¡ Gran éxit ! ¡ Obra nova !

¿Per qué no 's casan los homes?

HUMORADA EN VERS PER **C. GUMÁ** ILUSTRADA AB DIBUIXOS
DE **M. Moliné**

Preu **dos rals**; se ven per tot arreu

Ultima obra de **B. PÉREZ GALDÓS**

TORQUEMADA

EN EL

PURGATORIO

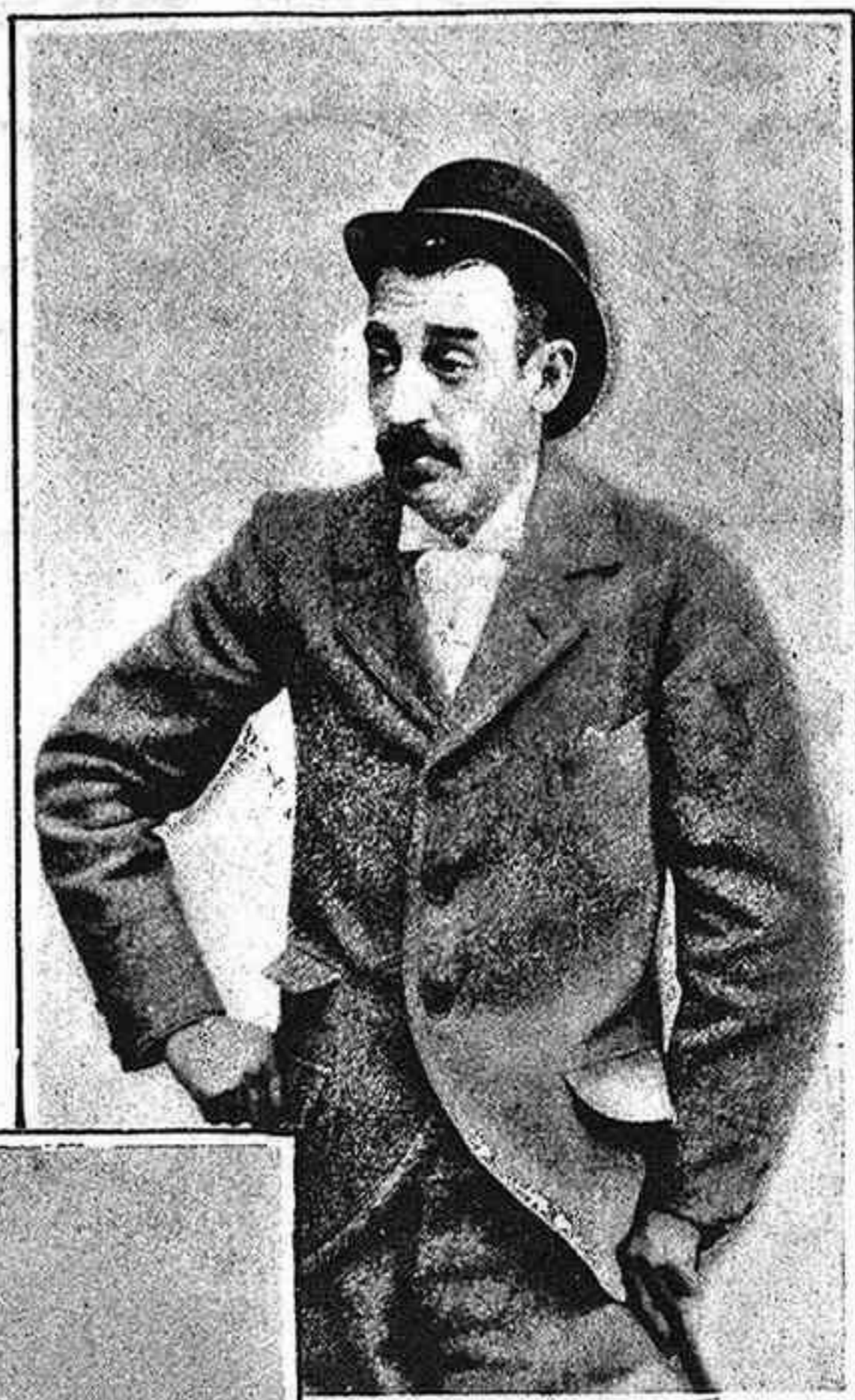
Un tomo 8.º Ptas. 3

La hija del diablo, por PEDRO J. SOLA. . . . . Ptas. **1**
Adan y Compañía, por EDUARDO DEL PALACIO.. . . . » **1**

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuu, ó bé, en sellos de franqueig al editor López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu franca de port. No responém d' estravíos, no remetent además 3 rals pel certificat. Als corresponsals de la casa se 'ls otorgan rebaixas.

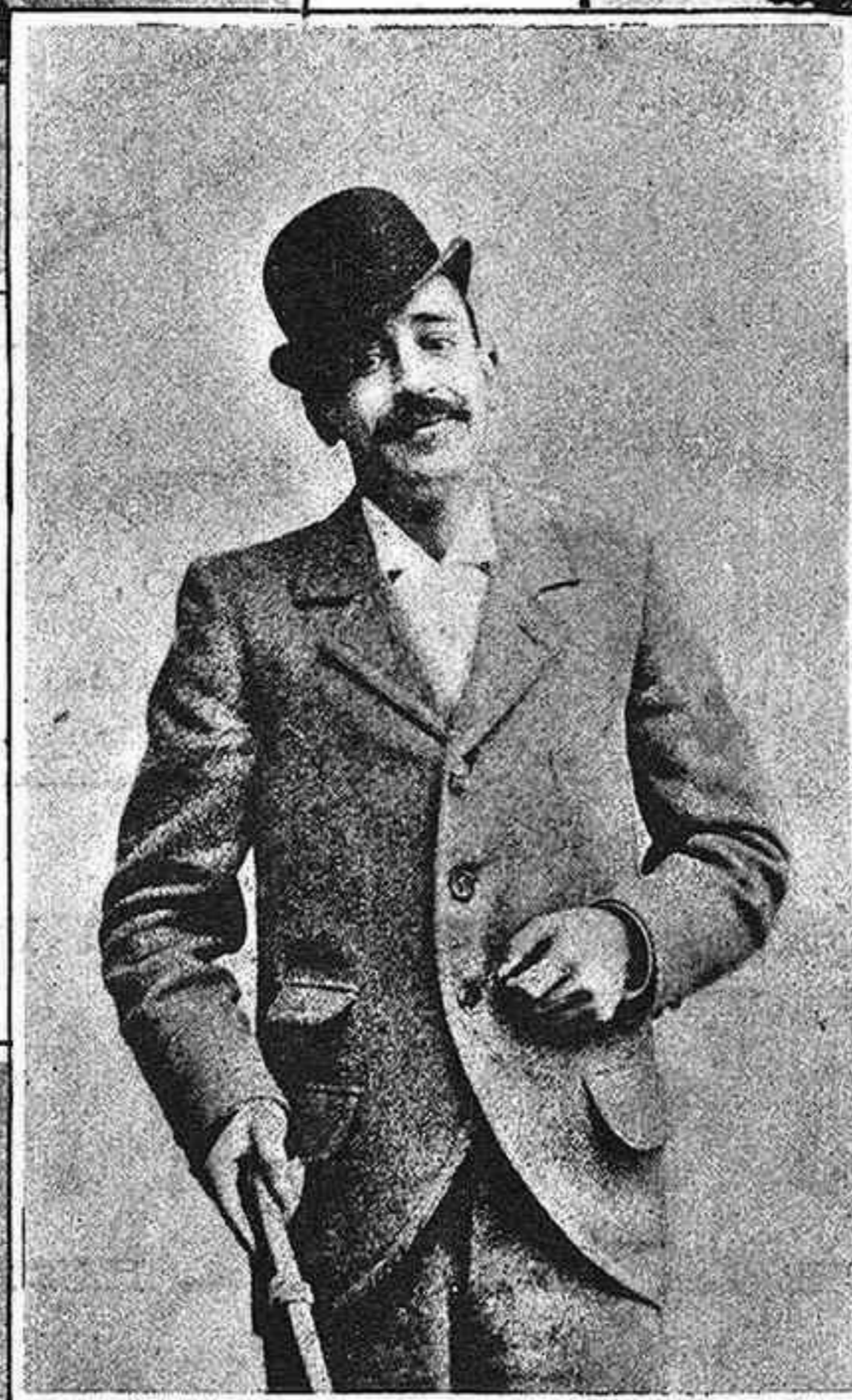
RIQUELME (LA LECTURA D' UNA OBRA)

—Vaja, avuy han de llegirnos
un' obra nova: endavant.

-Ja estich à punt, *señor mío*;
quan vulgui pot comensar.

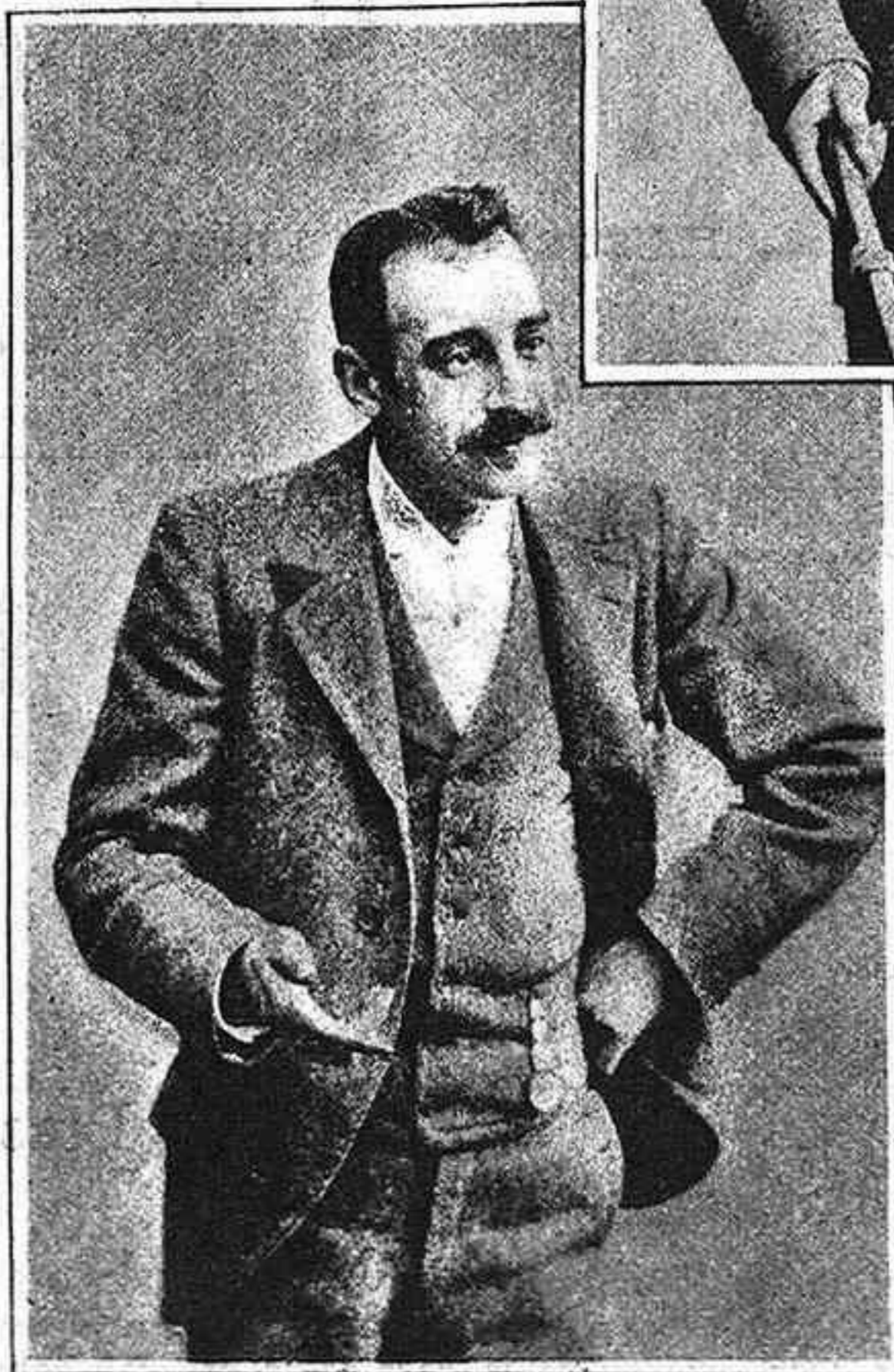
—(Un marit... la seva dona..

un cusí.. ¡qué original!

—Es sublime, incomparable;
¡no dich jo si agradará!

—(Lo dia que aixó s' estreni,
ens clavan los banchs pèl
[cap.]

(Fot. Audouard y C.ª)